

Кондратюк С. Я.,

к.е.н., доцент,

заступник завідувача кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

БЮДЖЕТНА АГЛОМЕРАЦІЯ МІСТА Й РАЙОНУ В ОБЛАСТІ

Незмінений досі територіальний устрій в Україні на рівні районів, що був стрижнем комуністичного тоталітарного режиму, визначає бюджетний устрій та функціонує за тодішньою партійною структурою. В сучасній Україні маємо одержавлене місцеве самоврядування на базовому рівні в населених пунктах, а на рівні району й області фактично діє принцип прямого державного управління, всупереч Європейській Хартії місцевого самоврядування [1]. Значною проблемою України є нечіткість меж територіальних громад у межах населених пунктів й сама належність землі державі за межами поселень, тобто населені пункти між собою переважно не мають межі всупереч європейському принципу повсюдності місцевого самоврядування. Тому, найважливішим перетворенням для зміцнення державності є втілення принципу повсюдності місцевого самоврядування в Україні з формуванням реальних територіальних громад, які межують між собою та співпрацюють відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад».

В Україні досі повна невідповідність кількості районів у областях і АР Крим європейському критерію NUTS 3 (кількість населення району від 150 тис. до 800 тис. осіб, встановлена рішенням Єврокомісії 2001/0046 від 14.02.2001), водночас практика країн ЄС показує як райони адміністративні з бюджетом, так і райони статистичні без бюджету й районної ради. Зокрема, не мають адміністративних районів Нідерланди, Австрія, Португалія, Ірландія, Данія, Естонія, Латвія і Словенія, а - мають статистичні, тобто вони мають дворівневу систему (область → населений пункт) управління територіями місцевого самоврядування або навіть однорівневу (без області й району) як у Латвії, Кіпрі, Люксембургу і Словенії. Останнє вимагає прийняття Верховною Радою України рішення про ліквідацію 490 районних рад в Україні у зв'язку із добровільним об'єднанням територіальних громад, тобто переведення адміністративних районів в областях і АР Крим з районним бюджетом у райони статистичні без районної ради й бюджету. Адже, вже десятки добровільних об'єднань територіальних громад в Україні майже співпадають із межами району в області (Шумська міська об'єднана територіальна громада в Шумському районі Тернопільської області; Пирятинська міська об'єднана територіальна

громада в Пирятинському районі Полтавської області; Глобинська міська об'єднана територіальна громада у Глобинському районі Полтавської області й т. д.), що свідчить про недоцільність таких й інших районних рад з їх апаратом, тобто союз як добровільне об'єднання територіальних громад поглинуло цей же адміністративний район у області. Тому, мають бути реорганізовані всі районні державні адміністрації як у 490 районах областей, а ліквідовані за Європейською Хартією місцевого самоврядування 10 районних у Києві, 4 районних у Севастополі, так і міські державні адміністрації у Києві й Севастополі.

Бюджетна й адміністративна агломерація міста та району в області як новітнє формування цифрової економіки, пов'язана зі зростаючою інноваційно-інвестиційною роллю міст та їх надпотужних фінансів. Місто-район є агломерацією поселень (понад 40 тис. жителів), де міська рада об'єднаної територіальної громади як єдиний орган влади міста-району має як спільну компетенцію територіальних громад міст, селищ та сіл, так і компетенцію адміністративного району (наприклад, Лиманська об'єднана територіальна громада Донецької області).

Відповідно до подання виконавчого комітету Донецької обласної Ради народних депутатів Президія Верховної Ради Української РСР постановила від 17.10.1988 р. № 6718-XI об'єднати Краснолиманську міську і Краснолиманську районну Ради народних депутатів Донецької області в одну єдину Краснолиманську міську Раду народних депутатів. Краснолиманський район з 01.11.1988 року передано в адміністративне підпорядкування Краснолиманській міській Раді народних депутатів. У липні 2015 року за ініціативою депутатів міської ради створено Краснолиманську (нині – Лиманську) міську об'єднану територіальну громаду, а після місцевих виборів - Лиманську міську Раду Лиманської об'єднаної територіальної громади (ОТГ), тобто місто-район Лиман Донецької області у складі 40 населених пунктів, з людністю 44206 осіб і площею громади — 121 км². На бюджетному фінансуванні Лиманської міської Ради ОТГ як однієї з найбільшої серед об'єднаних громад в Україні перебувають: 22 школи, 23 дошкільних навчальних заклади, центр позашкільної роботи, професійно-технічне училище, медичний коледж, 3 лікарні, 19 фельдшерсько-акушерських пунктів, 11 лікарських амбулаторій, станція швидкої допомоги, 25 метровий басейн, ДЮСШ, 27 спортивних залів, 32 спортмайданчики, 24 клубних заклади, 23 бібліотеки, школа мистецтв, міський народний краєзнавчий музей [2].

Зараз в Україні є 461 міст обласного й районного значення, що мають міські органи влади та органи влади адміністративного району у області, яких утримують

українські платники податків, проте така неефективність в Європейському Союзі неприпустима. Міста обласного значення здатні економічно розвивати поселення приміської території на основі договорів про співробітництво або добровільного об'єднання територіальних громад використовуючи свій надлишок капіталу й ресурсів [3, с.238].

Тому, використання позитивного тридцятирічного досвіду Лиманської міської Ради Лиманської об'єднаної територіальної громади як міста-району Лиман Донецької області практично уможливить таку бюджетну агломерацію в фінансово-правовій площині й посилить партнерську взаємодію між територіальними громадами міст, селищ та сіл в Україні шляхом впровадження міст-районів замість адміністративних районів у областях [4]. Зазначене, раціоналізує використання бюджетних ресурсів, підвищить їх ефективність та прискорить розвиток єдиної проукраїнської території.

Список літературних джерел

1. Бюджетна система України : тренінг-курс : навч. посібник / За заг. ред. В. М. Опаріна ; Академія фінансового управління. – К. : ДНУ АФУ, 2012. – 392с.
2. Офіційний сайт Лиманської міської Ради Лиманської об'єднаної територіальної громади — Режим доступу: <http://krliman.gov.ua/history>.
3. Кондратюк С.Я. Початки фінансової урбанізації в Україні / С.Я. Кондратюк // Проблеми регіоналістики: минуле, сучасне, майбутнє : тези наук.-практ. Інтернет-конф. (3 березня 2017 р.). / Відп. ред. Б. М. Данилишин. — К.: КНЕУ, 2017. — С. 237-238
4. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. — К.: КНЕУ, 2015. — 454 с.

Королук Т.О.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри макроекономіки

та державного управління

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»

СВІТОВИЙ ДОСВІД ВПЛИВУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

Проведення децентралізації та реформи місцевого самоврядування є одним із завдань уряду, задекларованих у Стратегії «Україна – 2020». На сьогодні криза публічних фінансів, що пов'язана з хронічним дефіцитом державного бюджету та зростанням державного боргу, ускладнює завдання стабілізації економіки у середньостроковій